
Učebnice Život v našem regionu získala ocenění na frankfurtském knižním veletrhu

Učebnice Život v našem regionu získala ocenění na frankfurtském knižním veletrhu

V soutěži o nejlepší evropskou učebnici v kategorii secondary school na 62. mezinárodním knižním veletrhu ve Frankfurtu nad Mohanem 2010 byla učebnice zeměpisu Život v našem regionu vyznamenána Zvláštní cenou poroty Evropské asociace nakladatelů učebnic. Její autorkou je doc. RNDr. Hana Kühnlová, CSc., z katedry sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty UK.

Koncepci své učebnice formulovala autorka těmito úvodními slovy určenými uživateli učebnice:

„Nabízíme vám knížku plnou nevšedních otázek, zajímavých úkolů, činností v terénu, rozhovorů a společné práce ve skupinách. Texty, fotografie, kresby a vaše samostatná i společná činnost vám umožní dovědět se hodně o minulosti a porozumět současnosti regionu, v němž žijete. Přivede vás také k úvahám o jeho budoucnosti.

Zkuste sami zjišťovat, jak se žije v okolí, v jakém stavu je příroda, jak hospodaříme a jaký je náš životní styl. Vyjadřujte své názory a obhajujte je, objevujte existující problémy a zkuste navrhnout jejich řešení. Poznáte při tom, že váš vlastní prožitek a zkušenost z objevování je mnohem zajímavější a cennější než vyslechnutá nebo přečtená informace.

Abyste rozšířili své zájmy, snažte se více dovědět o historii míst, kde žijete, pokuste se pochopit kulturní tradice svého národa. Nahlédněte do starých knih, map a plánů, založte si sbírku pohlednic, začněte si psát svůj cestovní deník, vyhledávejte informace na internetu. Rozhlédněte se po krásách přírody a uvažujte, jak je zachovat. Začněte se více zajímat o kulturní památky, které zde zanechali naši předkové. Naučte se hodnotit kvalitu života a uvažujte o možnosti zlepšovat ji právě v regionu, který dobře znáte a ve kterém možná budete jednou žít se svou rodinou.“

Založ si sbírku starých pohlednic – skutečnou nebo elektronickou.

Mít doma sbírku starých fotografií, pohlednic či starých knížek je velmi ušlechtilá a poučná zábava. Postupně se snaž získávat tyto cenné doklady o minulosti svého města i regionu od svých rodičů a prarodičů, od jejich známých a v antikvariátě. Vypůjčené materiály si můžeš okopírovat, vyfotografovat nebo naskenovat. Sbírkou je vhodné vložit na CD nebo na flash disk. Je velmi zajímavé vyhledávat ve městě místa zobrazená na starých snímcích. Taková místa vyfotografuj. Ve škole si pak můžete vystavit dvojice obrázků určitých míst ve městě: kdysi a dnes. V komentářích hodnotíte a porovnávejte.

Jeden z nejkrásnějších pražských pomníků – secesní pomník Františka Palackého od Stanislava Suchardy. Porovnej oba snímky. Co se změnilo za 80 let?

Ukázka z kapitoly *Minulost našeho města*

Komu je učebnice určena, jak je koncipována a v čem spočívá její přínos?

S učebnicí mohou pracovat zájemci o poznávání místního regionu a o jeho rozvoj na obou stupních všeobecně vzdělávacích škol. K výše uvedené koncepci učebnice v úvodním slovu bych ráda dodala, že mým záměrem bylo také napomoci těm osvěcům učitelům, kteří se snaží tvořit pracovní listy pro své žáky nebo dokonce i psát učebnici pro svůj region.

Přínos učebnice spatřuji v činnostním charakteru výuky, k němuž má učitele a žáky vést. Nikoliv tedy reprodukovat vyřčené nebo přečtené, ale samostatně zjišťovat, zkoumat, učit se hodnotit, klást si otázky, objevovat problémy a navrhnout jejich řešení. Právě tyto činnosti výuce v našich školách stále ještě dost chybí a jsem přesvědčena o tom, že mají potenciál zvýšit přitažlivost vzdělávání, obohacovat zájmy žáků a rozšiřovat jejich rozhled včetně hodnotové orientace.

Proč jste se zaměřila právě na poznávání místního regionu?

Geografii mikroregionu se na rozdíl od mnoha vyspělých evropských zemí česká škola po léta věnuje dosti okrajově a často jen předkládáním základních informací. Přitom aktivní poznávání regionu, kde žák žije, má všechny předpoklady k tomu, aby rozvíjelo jeho vnímavost a vztah k místu bydliště, jeho schopnost tvořivě aplikovat znalosti a dovednosti z geografie a dalších oborů a celkově obohacovat porozumění globalizujícímu se světu.

Reagovala jste při tvorbě učebnice na požadavek ze školské praxe?

Nikoliv, poznávání místního regionu je tradičně v našich učebnicích zařazováno jako dodatková kapitola a kvalita výuky záleží především na tvůrčím přístupu učitele. Vycházela jsem z poznatků získaných v zahraničí, především ve Švýcarsku.

Naše město za „první republiky“

Připravte výpravu do svého města (nebo krajského města) a vyhledejte co nejvíce míst, která jsou svědectvím společenského rozvoje v době „první republiky“ (1918–1938). Opatřete si vhodné podklady a konzultujte svůj záměr s učitelem dějepisu. Jsou ve městě díla některého z proslulých českých architektů sledované doby?

Co budete ve městě hledat a hodnotit:

- radnici, divadlo, budovu staré banky, školu, hotel, sokolovnu a jiné veřejné budovy;
- most přes řeku, starou továrnu, pivovar, pomník, nádraží;
- výstavné nájemní domy stojící poblíž centra a vily se zahradami;
- nájemní domy a domky, v nichž bydlely méně majetné vrstvy obyvatel.

U každé stavby se snažte vyjádřit, čím se odlišuje od socialistické tvorby i od té současné.

Praha – Obecní dům (secese)

Praha – Secesní pomník na Vyšehradském hřbitově

Ukázka z kapitoly *Architektura kolem nás*

Jak učebnice vznikala, s kým jste spolupracovala, eventuálně ověřovala jste ji v praxi škol?

Své osobní rozhodnutí nabídnout škole podklady pro zkoumání místního regionu jsem realizovala poprvé v roce 1998 tvorbou učebnice Tady jsem doma aneb Poznej dobře svoje bydliště, kterou vydalo nakladatelství Moby Dick Praha. Tuto učebnici přijali pro svou praxi především učitelé, kteří studovali na Přírodovědecké fakultě UK v Praze v kurzech dalšího vzdělávání v útvaru Geoatest. Také absolventi studia učitelství geografie na naší fakultě tuto učebnici od nás mají a věřím, že jim může být v praxi ku prospěchu. Na základě diskusí s těmito učiteli a zejména s našimi studenty vznikla a byla realizována myšlenka vydat moderní učebnici Život v našem regionu v Nakladatelství Fraus. Ke kvalitě obou jmenovaných učebnic významně přispěl výtvarník a fotograf pan Miroslav Hásek z Rožmitálu pod Třemšínem. Svým kreslířským stylem a precizností v detailech prokázal nevšední porozumění pro smysl a pojetí poznávání důvěrně známé krajiny domova. Do učebnice přispěli mnozí moji kolegové kvalitními fotografiemi, které nejsou pouze ilustrací, ale zdrojem informací, které se žáci učí hodnotit a dále zpracovávat.

Podklady pro výuku geografie mikroregionu nabízíme také průběžně již 20. rokem v časopisu Geografické rozhledy, které byly v roce 1991 na Přírodovědecké fakultě UK v Praze založeny a dodnes vycházejí jako odborné periodikum pro geografické a environmentální vzdělávání (www.geography.cz).

Připravujete další publikaci k poznávání místního regionu?

Ano, připravuji, ale zatím nemůžu své záměry specifikovat. Určitě bude záležet na zájmu nakladatelství a jejich možnostech vydat a nabídnout školám učebnici nové generace, která bude dalším efektivním krokem při studiu geografie mikroregionu.

Zajímá te
torie? Zj
roli sehra
dům v P
vzniku s
ho Česk
v roce 1

Gotika a
Napiš, c
tato dvě
se odliš
gotické
ního kos
štiv je a

1. Podrobně popiš interiér světnice. Pověz, čemu asi sloužily rozličné předměty a vybavení místnosti.
2. Zkus si představit, jak zde žila početná rodina. Ve venkovských staveních totiž bývala pouze jediná obytná místnost.
3. V kolika místnostech žije venkovská rodina dnes?

Kresba Miroslava Háška v kapitole Jak se kdysi žilo na venkově?

„Kniha konzistentně zapojuje žáky do výuky a pobízí je k diskuzi nad rozličnými regionálními i globálními náměty týkajícími se moderní společnosti. Zároveň je podněcuje k vyjádření jejich vlastních názorů a jejich podpoře vhodnými argumenty. V rámci socializace a součinnosti porota přidělila této učebnici maximální počet bodů, a učebnice tak získala cenu Zvláštního uznání poroty,“ uvedl předseda poroty Preben Späth.

„Od klasických učebnic se liší především tím, že neobsahuje běžné učební texty, ale většinu obsahu tvoří problémové otázky a úkoly. V učebnici Život v našem regionu získávají učitelé a žáci moderní didaktický materiál, s jehož pomocí si mohou snadněji osvojit potřebné znalosti a kompetence formou diskuzí a aktivního zapojování do výuky,“ komentoval vyznamenání učebnice Jiří Fraus, jednatel oceněného nakladatelství.

(Lucie Kettnerová)